

RYS HISTORYCZNY

organizacji Państwowych Organów Ochrony Przeciwpożarowej na terenie miast Tychy, Bieruń, Łęczyny, Imielin oraz gmin Bojszowy i Chełm Śląski

Historia Państwowych Organów Ochrony Przeciwpożarowej na tym obszarze jest ściśle związana ze zmianami, jakie polskie pożarnictwo przeszło od momentu uchwalenia przez Sejm w dniu 4 lutego 1950 roku ustawy o ochronie przeciwpożarowej i jej organizacji. Dokument ten ustanowił po raz pierwszy państwowe, fachowe organy ochrony przeciwpożarowej to jest:

- Komendę Główną Straży Pożarnych,
- Komendy Wojewódzkie Straży Pożarnych podległe Komendantowi Głównemu Straży Pożarnych,
- Powiatowe – Miejskie Komendy Straży Pożarnych podległe Komendantom Wojewódzkim Straży Pożarnych.

Część uregulowań tej ustawy nie weszła w życie, część została zmieniona (np. podporządkowanie Komend) w związku z uchwaleniem przez Sejm w marcu 1950 roku ustawy o terenowych organach jednolitej władzy państwowej.

Rok 1950 był również przełomowym dla miasta Tychy. Wtedy to Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach uchwałą nr 61 z dnia 13 czerwca 1950 roku, a następnie uchwałą Prezydium Rządu nr 1372 z 9 października 1950 roku podjęły decyzje o rozbudowie miasta do 100 tys. mieszkańców.

Wraz z rozpoczętą rozbudową w kwietniu 1951 roku na terenie tzw. „Tartaku”, a pół roku później na terenie Tyskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Miejskiego utworzono pierwsze pogotowia będące załączkiem przyszłej zawodowej straży pożarnej.

W 1952 roku postanowiono obydwie pogotowia połączyć w jedną całość i na terenie tzw. „Miasteczka Barakowego” (obecnie teren Zakładu Elektroniki Górniczej i Carboautomatyki) utworzono Zawodową Straż Pożarną.

W 1954 roku jednostka ta liczyła 24 osoby i dysponowała dwoma motopompami oraz samochodem zastępczym. W połowie lat 50-tych postawiono dla tej jednostki na terenie miasteczka drewnianą strażnicę i dwupiętrową wieżę.

Przełomowym był rok 1954 wtedy to 11 sierpnia Rada Ministrów swoim rozporządzeniem powołała Powiat Tyski z siedzibą władz w Tychach.

1 maja 1955 roku powołano pierwszego Powiatowego Komendanta Straży Pożarnych, którym zastał aspirant Stanisław Krutak. Komendę Powiatową zlokalizowano w budynku strażnicy OSP przy ul. Kościuszki. Tam też przeniesiono na przełomie lat 1958/1959 Zawodową Straż Pożarną.

W roku 1960 Sejm uchwalił nową ustawę o ochronie przeciwpożarowej i po 10 latach przywrócono Komendantom Straży uprawnienia zawarte w pierwszej ustawie z 1950 roku. W tym samym roku 2 stycznia powołano w Tychach oprócz już działającej Powiatowej Komendy, Miejską Komendę Straży Pożarnych. Obie komendy działały w jednym budynku przy ul. Kościuszki.

W pierwszej połowie lat 60-tych przystąpiono najpierw do prac projektowych, a następnie budowy nowego obiektu strażnicy, mieszczącego się obecnie przy al. Niepodległości 230. Strażnicę otwarto 28 grudnia 1965 roku.

Dzięki zaangażowaniu załogi i ówczesnego kierownictwa w 1969 roku wybudowano budynek warsztatowo – magazynowy, rozbudowano stację paliw, zabudowano wnękę pomiędzy budynkiem głównym i wieżą. Wykonano też wiele innych prac wokół obiektu.

W związku z reorganizacją administracji państwowej, nowym podziałem administracyjnym kraju (uchwała Sejmu z maja o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa) w 1975 roku zlikwidowano powiaty. Wymagało to również dostosowania organizacji ochrony przeciwpożarowej do nowych warunków. W czerwcu 1975 roku Sejm uchwalił nową ustawę o ochronie przeciwpożarowej, która w miejsce likwidowanych komend powiatowych i miejskich wprowadzała komendy rejonowe. Również w Tychach powołano taką komendę. Do jej obsługi przydzielono, już po wszystkich zmianach administracyjnych miasta: Tychy (wraz z przyłączonymi do niego gminami Bojszowy, Kobiór Wyry, miastami Bieruń, Łędziny), Mikołów Orzesze, Łaziska Górne (gdzie od 1968 roku działa Zawodowa Straż Pożarna, przeniesiona w 1983 roku do Mikołowa).

Ten stan organizacyjny państwowej ochrony przeciwpożarowej trwał do 30 czerwca 1992 roku, bo po kolejnych reformach, po zmianach ustrojowych 24 sierpnia 1991 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił dwie nowe ustawy: jedną o ochronie przeciwpożarowej, która nadała nowe ramy organizacyjne tejże ochronie i drugą o Państwowej Straży Pożarnej powołującą formację do walki nie tylko z pożarami, ale również z innymi miejscowymi zagrożeniami jak: zdarzenia i katastrofy techniczne, chemiczne, ekologiczne.

Z dniem 1 lipca 1992 roku utworzono w Tychach Komendę Rejonową Państwowej Straży Pożarnej, a także powołano dwie Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze w Tychach i Mikołowie. Bazą do utworzenia tych jednostek były wcześniej wymienione Komenda Rejonowa i Zawodowe Straże Pożarne. Teren obsługiwany przez wymienioną Komendę i Jednostki zajmował 472 km² i nie uległ zasadniczej zmianie poza tym, że nie było już „wielkich” Tychów bo swoją tożsamość uzyskały w 1991 roku ponownie gminy Bojszowy, Kobiór, Wiry i miasta Bieruń i Łędziny. Tak więc utworzona Komenda Rejonowa Państwowej Straży Pożarnej obsługiwała poza wymienionymi miastami i gminami również miasta Mikołów, Orzesze, Łaziska Górne. W tym okresie miasto Imielin i gmina Chełm Śląski były terenem działania Komendy Rejonowej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach.

W okresie od 1992 roku z uwagi na poszerzony zakres działań z jednej strony a z drugiej, mając na uwadze brak wystarczającej ilości środków finansowych kierownictwo komendy starało się, szczególnie wśród samorządów lokalnych pozyskać pieniądze na zakup nowoczesnego sprzętu. Dzięki temu do podziału bojowego zarówno JRG w Tychach i Mikołowie trafiły nowe samochody ratownictwa technicznego, nowoczesne samochody gaśnicze, operacyjne, pompy, sprzęt do ratownictwa chemicznego, ekologicznego, a przede wszystkim powodziowego. Zmieniło się również osobiste wyposażenie i odzież ochronna strażaka ratownika. W miarę pozyskiwania środków starano się również, chociaż w niewielkim stopniu poprawić warunki pełnienia służby. I tak na przykład w Tychach przebudowano dachy, wymieniona została stolarka okienna, przebudowano zaplecze socjalne, a w Mikołowie wykonano nowy plac ćwiczeń. W Tychach opracowano również dokumentację na rozbudowę strażnicy, a nawet wykonano część prac przygotowawczych. Niestety brak środków wstrzymał dalsze prace.

Rok 1999 to kolejna reforma administracyjna kraju. Powstają nowe województwa, wracają powiaty. Również reformie podlega organizacja państwowej ochrony przeciwpożarowej.

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 13 października 1998 roku „Przepisy wprowadzające ustawy reformującej administrację publiczną” w Tychach, dotychczas działająca Komenda Rejonowa Państwowej Straży Pożarnej z dniem 1 stycznia 1999 roku staje się Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej obsługującą miasto na prawach powiatu Tychy oraz powiat ziemski tyski obejmujący miasta Bieruń, Łędziny, Imielin i gminy Bojszowy i Chełm Śląski (8 września 2001 zmiana nazwy na powiat bieruńsko – lędziński).

Pozostały, obsługiwany do 31 grudnia 1998 roku przez Komendę Rejonową obszar zostaje przekazany do utworzonej na bazie JRG w Mikołowie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (miasta Mikołów, Orzesze, Łaziska Górne i gmina Wyry), a gmina Kobiór zostaje przekazana pod opiekę Komendy Powiatowej PSP w Pszczynie.

Trwa dalsze zdobywanie środków na sprzęt. W latach 1998 – 2006 wymieniono wszystkie samochody ratowniczo – gaśnicze i większość pomocniczych. Gruntownie zmodyfikowano sprzęt ratowniczy i pomocniczy oraz sprzęt ochrony osobistej ratowników zbliżając się do założonego normatywu.

Nadal jednak pozostają potrzeby zarówno, jeżeli chodzi o bazę lokalową jak i jej wyposażenie. Z pozyskanych i zaoszczędzonych środków trwa modernizacja istniejących budynków Komendy. Przebudowano dach i stolarkę budynku głównego, wymieniono bramy garażowe, wymieniono wszystkie instalacje. We własnym zakresie wyremontowano część budynku po mieszkaniach służbowych powiększając zaplecze administracyjno – biurowe.

1 lutego 2008 roku oddano do użytku wybudowane przy Komendzie Teleinformatyczne Centrum Bezpieczeństwa - Centrum Zarządzania Kryzysowego w Tychach. Inwestycja prowadzona była ze środków miasta i jest zintegrowanym centrum dyspozytorskim dla służb ratowniczych Straży Pożarnej i Straży Miejskiej. Przygotowano również miejsce dla dyspozytorów Pogotowia Ratunkowego. Od czerwca 2008 r. Centrum przyjmuje również zgłoszenia alarmowe na numer 112 z terenu miasta Tychy i powiatu bieruńsko – lędzińskiego.

W dniu 6 kwietnia 2008 roku zmarł, najdłużej do tej pory stażem, Komendant Rejonowy Straży Pożarnych w Tychach płk poż. w st. spocz. Bronisław Cieślar. To za jego komendantowania wybudowano obiekt warsztatowo – magazynowo - garażowy i przeniesiono Oddział Zawodowej Straży Pożarnej w Tychach z siedzibą w Łaziskach Górnych do Mikołowa, do siedziby jednostki OSP.

Kolejne lata to zdobywanie środków na nowy sprzęt w celu podłożenia wzrastającej ilości działań ratowniczych. Szczegółowo opisuje to załączone kalendarium wydarzeń. Dzięki zakupom nowych samochodów, do jednostek OSP Komenda przekazuje samochody ratowniczo – gaśnicze z nowoczesnymi, dwustopniowymi autopompami. W roku 2008 do OSP Lędziny przekazano pierwszy taki samochód GCBA 4/30 IVECO, a w 2009 roku do OSP Bojszowy Nowe GBA 2/17 Renault.

16 maja 2010 roku rozpoczyna się najtragiczniejsza w dziejach Komendy powódź na terenie powiatu bieruńsko – lędzińskiego i miasta Tychy. Działania ratownicze prowadzono nieprzerwanie do 26 czerwca. Po przerwaniu wału rzeki Gostynia w miejscowości Bijasowice, pod wodą znalazł się teren o pow. 16 km², na którym zalanych zostało prawie 700 budynków. W Chełmie Śląskim, w miejscowości Chełm Mały, po wylaniu rzeki Przemsza, zalanych zostało 70 budynków, a w gminie Bojszowy w miejscowości Jedlina, Bojszowy Dolne, zalanych bądź zagrożonych było ponad 100 budynków mieszkalnych.

W sierpniu 2013 roku, po kilku latach starań, pozyskano środki finansowe i rozpoczęto termomodernizację budynków Komendy, podczas której zmianie uległa architektura budynku głównego Komendy. Przebudowany został po raz kolejny dach Komendy (pierwsza przebudowa miała miejsce w 1997 roku). Budynek Komendy i dobudowany do niego, w latach 2007 – 2008 obiekt Centrum bezpieczeństwa – Stanowisko Kierowania, od tego czasu stanowią architektonicznie jedną bryłę.

W dalszym ciągu Komenda czyni starania o kontynuację, rozpoczętego już w latach 90-tych zadania związanego z rozbudową obiektów Komendy. Mimo wielu prac modernizacyjnych brakuje pomieszczeń, garaży na sprzęt ratowniczo – gaśniczy.

Obecnie Komenda Miejska PSP w Tychach obsługuje obszar o powierzchni 240 km² zamieszkały przez 190 tysięcy mieszkańców. Na tym terenie notuje się średnio rocznie 2500 zdarzeń.

KOMENDANTAMI W POSZCZEGÓLNYCH OKRESACH BYLI:

- od 01.05.1955 do 30.09.1957 - ppor. poż. Stanisław Krutak,
- od 01.10.1957 do 30.11.1957 - kpt. poż. Kazimierz Turek,
- od 01.12.1957 do 30.03.1958 - kpt. poż. Wincenty Ścisłowski,
- od 01.04.1958 do 30.09.1959 - por. poż. Zygmunt Szymczyk,
- od 01.10.1959 do 31.12.1968 - kpt. poż. Roman Donajgrodzki,
- od 01.01.1969 do 31.03.1987 - płk. poż. Bronisław Cieślar,
- od 01.04.1987 do 31.05.1987 - p.o. por. poż. inż. Kazimierz Utrata,
- od 01.06.1987 - st. bryg. mgr inż. Kazimierz Utrata.